

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ В УМОВАХ НОВИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ



О. П. МИСНИК,

аспірант кафедри глобальної економіки
Національний університет біоресурсів
і природокористування України
E-mail: musnuk@gmail.com

Анотація. У статті доведено, що на сучасному етапі розвитку ринкової економіки держави та зміцнення її продовольчої безпеки надзвичайно важливу роль відіграє ефективний розвиток аграрного сектору. Обґрунтовано підходи, згідно з якими жорстка конкуренція на світових продовольчих ринках, сформована під впливом процесів глобалізації, спонукає до пошуку нових шляхів розвитку аграрної сфери для виробництва якісної та конкурентоспроможної продукції.

Розкрито базові засади становлення сучасних глобалізаційних процесів, які сприяють розробці нових підходів щодо організації виробництва в аграрному секторі та формуванню пропозиції на його продукцію. Це дає потужний поштовх для розвитку українських виробників сільськогосподарської продукції та можливість їхнього виходу на світові ринки продовольства.

Наголошено на тому, що неможливо залишити поза увагою галузеві особливості, специфіку державної політики та зовнішні продовольчі та фінансові виклики, які визначають оригінальність економічного розвитку аграрного сектору економіки кожного регіону України.

Встановлено, що особливій актуальності за таких умов набуває вдосконалення діючих і розробка нових методів і механізмів стимулювання АПК на основі наявного ресурсного та людського потенціалів із врахуванням специфіки аграрного виробництва й сучасного економічного середовища. Водночас зроблено висновки, що аграрний сектор економіки належить до життєзабезпечуючих систем суспільства, формуючи його продовольчий ресурс, стан якого визначає національну, економічну й продовольчу безпеку країни, особливо після заяви Всесвітньої організації здоров'я про пандемію COVID-19. Поширення недуги досягло всеохоплюючих масштабів і спричинило критичні втрати платоспроможного попиту в результаті вимушеного простою виробництва, ситуативної переорієнтації фінансових пріоритетів для боротьби з коронавірусом і подоланням його наслідків.

У статті підкреслено роль аграрного сектору економіки задля забезпечення росту конкурентоспроможності економіки, розвитку сільських територій. Наведено структуру експорту АПК України. Підкреслено необхідність зростання

інвестицій для забезпечення стабільного приросту виробництва продукції в АПК України. Визначено ризики та негативні чинники, що гальмують подальший розвиток аграрної сфери. Підкреслено важливість державної підтримки сільського господарства. Визначено перспективи розвитку та зростання обсягів основних видів аграрної продукції. Наведено основні напрями реформування АПК України для пошуку нових ринків збуту.

Ключові слова: *Ключові слова: аграрний сектор економіки; галузь; ринок; державна підтримка; сільські території; аграрна політика; продовольча безпека*

Актуальність.

В умовах сучасної фінансово–економічної та політичної ситуації України, сформованої внаслідок військового конфлікту, світової пандемії та євроінтеграції, перспективним є питання розвитку аграрного сектору економіки України для забезпечення належного рівня продовольчої безпеки населення. Сьогодні агропромисловий комплекс України розглядається як пріоритетний сектор національної економіки та потужний драйвер майбутнього економічного зростання нашої держави. Саме він має забезпечити підвищення конкурентоспроможності української економіки на основі використання конкурентних переваг з урахуванням сучасних аспектів інноваційної та інвестиційної діяльності. Український аграрний сектор із потенціалом виробництва, що значно перевищує потреби внутрішнього ринку, з одного боку, може стати локомотивом розвитку національної економіки та її ефективної інтеграції у світовий економічний простір, а з іншого – надати новий поштовх розвитку інших галузей національної економіки (Koval, et al., 2019).

Слід зазначити, що нині АПК України розвивається в складних умовах. Аналіз сучасного стану сільськогосподарської галузі дає підстави стверджувати, що ця сфера відчуває нестачу

фінансових ресурсів, що можна отримати, залучаючи кредитні ресурси або використовуючи власний капітал. Сталий розвиток аграрного сектору економіки значною мірою залежить від ефективності аграрної політики та активної участі держави в її формуванні та реалізації. Це вимагає по-новому оцінити та проаналізувати в теоретичному аспекті особливості функціонування АПК України в умовах глобалізації та євроінтеграційних процесів розвитку агропромисловий комплексу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанням розвитку аграрної галузі національної економіки, обґрунтуванню економічних важелів і методів регулювання присвячено дослідження як науковців, так і практиків. Зокрема, маємо можливість підтвердити актуальність досліджень таких провідних вітчизняних і зарубіжних дослідників, як Б. Гечбаїя (2021), Н. Вдовенко (2015; 2017), К. Наконечної та М. Павленко (2017), І. Охріменка й І. Гнатенко (2021), Н. Беляєвої (2021), Л. Богач (2016), О. Довжик (2016), Л. Сокол (2016), С. Квапі (2013), О. Панухник (2017), (2015), С. Халатур (2017).

Мета дослідження – аналіз і обґрунтування заходів державної підтримки щодо забезпечення розвитку

аграрного сектору економіки України й оцінка їхнього прогресу та перспектив застосування в умовах глобальних трансформаційних процесів і нових економічних викликів.

Матеріали та методи дослідження.

Питання теоретичного обґрунтування, практичних аспектів дослідження засновані на загальнонаукових, а також спеціальних методах економічного пізнання. Для визначення засад запровадження нової економічної моделі з акцентом на державну підтримку в умовах глобальних викликів, використано методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції, порівняння. Метод узагальнення застосовано для формулювання висновків щодо практичних аспектів реалізації заходів, механізмів та інструментів реалізації базових засад щодо організації виробництва в аграрному секторі та формування пропозиції на його продукцію, а також для потужного поштовху розвитку українських виробників сільськогосподарської продукції й можливості виходу на світові ринки продовольства.

У разі обґрунтування тверджень, що особливої актуальності набуває удосконалення діючих і розробка нових методів і механізмів стимулювання на основі наявного ресурсного та людського потенціалів із врахуванням специфіки аграрного виробництва й сучасного економічного середовища, застосовано методи аналогії, абстрагування та системного підходу.

Результати дослідження та їх обговорення.

Нині гостро постає необхідність розв'язання проблеми в системі планування державної аграрної політики.

Негативний вплив на її провадження та розвиток аграрної галузі здійснює й незавершене формування управлінської компоненти, зокрема відсутність деякий час профільного міністерства. Наразі в Україні залишається проблема з бюрократизацією процедури державної підтримки сільськогосподарського виробництва, а тому, як наслідок, не завжди виконуються пріоритетні завдання політики (Gechbaia & Koval, 2021; Вдовенко & Богач, 2016; Кваша, et al., 2013). Державна підтримка повинна акцентуватись не лише на політичних аспектах, але й на соціальних, визначаючи їх як спосіб захисту інтересів сільськогосподарських товаровиробників. Це стратегічний ресурс направлений на вирішення пріоритетних, перспективних завдань розвитку сільського господарства, в тому числі зменшення рівня безробіття в сільській місцевості, підвищення рівня оплати праці, створення нових робочих місць, розвиток соціальної інженерної інфраструктури (Охріменко, et al., 2021; Довжик, 2016; Vdovenko, et al., 2021; Халатур, 2017).

Саме тому в разі створення ефективної системи підтримки аграрного сектору, необхідно враховувати інтереси не тільки держави, а й виробників і споживачів. Отже, з одного боку, слід виробляти продукцію відповідного попиту, а з іншого – стимулювати попит, тобто розв'язувати питання про платоспроможність населення. Даний принцип може стати основним у механізмі державного регулювання сільськогосподарської діяльності (Вдовенко & Хижняк, 2015; Вдовенко, 2015; Вдовенко & Сокол, 2016).

Як показали дослідження, Україна з 2014 року безперечно входить до п'ятірки світових лідерів за експортом основної продукції рослинництва.

Сільське господарство вже декілька років є основною галуззю й сектором господарської діяльності української економіки та забезпечує понад 40 % виручки від експорту. Основу вітчизняного аграрного експорту формують сировина рослинного походження, а на готові харчові продукти припадає менше 20 % у його товарній структурі (Довжик, 2016; Вдовенко & Сокол, 2016). У 2020 році ця тенденція вкотре підтвердилась, адже загалом продукція рослинництва зайняла більше половини вартісних обсягів вітчизняного експорту АПК, а зернові культури, олія, насіння олійних культур, макуха та м'ясопродукти разом сформували понад 4/5 зовнішніх поставок. Україна посіла друге місце в світі за загальним обсягом експорту зернових, це показав минулий маркетинговий рік, з липня 2019 року до червня 2020 року.

Хоча тваринницька продукція зазвичай поступається за обсягами іншим об'єднаним групам, вдалося істотно її наростити, особливо у 2017–2018 роках, коли експорт м'яса

птиці зробив цей товар одним із найприбутковіших аграрних лотів.

Тим часом світовий внесок України у виробництво конкретних видів зерна розрахувало Міністерство сільськогосподарства США. За його даними, в 2019–2020 маркетинговому році Україна посіла друге місце в світі за обсягом поставок ячменю, четверте – за експортом кукурудзи і п'яте – за продажем на світових ринках пшениці (Ukrinform, 2021).

Україна експортувала у 2020 році 56,7 млн тон зернових і зернобобових культур, однак результат нинішнього маркетингового року може бути гіршим (до 50 млн тон) через проблеми з кліматом (Ukrstat, 2021). Втім, експерти очікують, що в перспективі Україна зберігатиме лідерські позиції в галузі, тоді як попит і ціни на продовольство в світі зростатимуть (рис. 1).

Попри різні природні, фінансові й економічні кризи, Україна завжди вирощувала зерно та буде продовжувати його вирощувати та експортувати. Як можемо спостерігати, 2019–2020

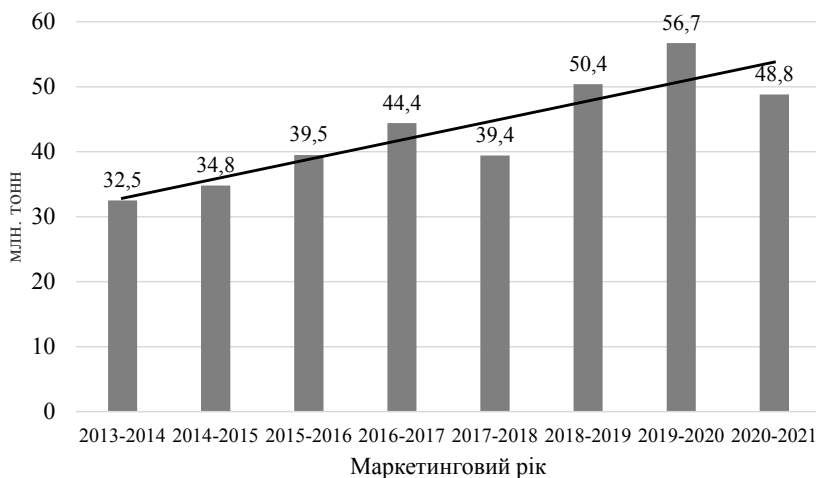


Рис. 1. Обсяг вітчизняного експорту зернових за маркетинговими роками, млн тон

Джерело: розраховано автором за даними Ukrstat.

маркетинговий рік був рекордним для України за обсягом експорту зернових і склав 56,7 млн тон (рис. 2).

Згідно наведених даних експорт аграрної продукції України за 2020 рік перевищив експорт металів і виробів із них більше ніж у 2 рази, а машин, обладнання й транспорту в 4 рази. Так, Україна є важливим гравцем на міжнародному ринку зерна, одним із гарантів продовольчої безпеки в світі та має потенціал у нарощенні виробництва й експорту зернових.

Водночас непростим був 2020–2021 маркетинговий рік через кліматичні умови та погодні катаклізми, а також значне зростання цін. Тому й експортували зерна на зовнішні ринки 48,8 млн тон (Ukrstat, 2021). Українські науковці стверджують, що фактично Україна показуватиме ті самі результати, що й в минулі сезони. Але відбуваються зміни щодо конкретних культур. Так, за експортом кукурудзи Україна є не першою, а четвертою, оскільки врожай зменшився через погодні умови. Водночас роз-

виток сільського господарства позитивно впливає на економіку загалом. Сільське господарство вже декілька років є основною галуззю української економіки та забезпечує понад 40 % виручки від експорту.

Слід зауважити, що поновлене у 2021 році Міністерство аграрної політики та продовольства України має дбати не тільки про те, щоб наша держава зберігала лідерські позиції у світі, а й адаптувати галузь до нових умов господарювання. Зокрема, через зміни клімату потрібно розбудовувати системи зрошування в центральних районах України, а для збільшення прибутків галузі – переорієнтовувати її на виробництво готової продукції, адже олія дорожча за соняшникове насіння, а борошно дорожче за зерно.

Важливою функцією державного регулювання в підтримці сталого розвитку агропродовольчого ринку, створенні умов для адаптації виробників до ринкових умов є підтримання стабільного попиту на сільськогоспо-

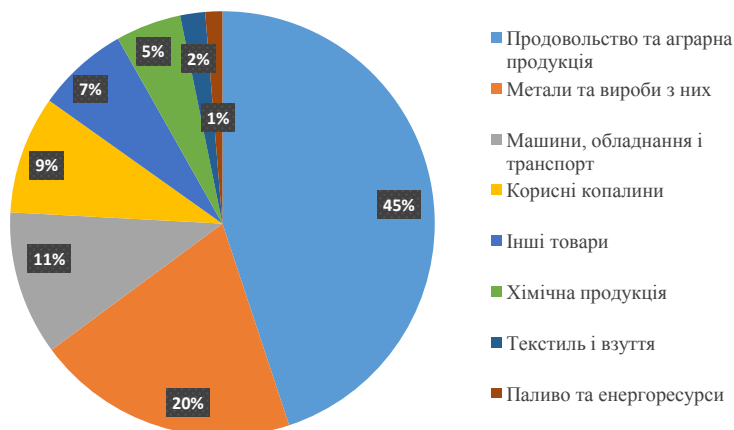


Рис. 2. Співвідношення експортних доходів основних галузей у структурі експорту України за 2020 рік

Джерело: розраховано автором за даними Ukrstat.

дарську сировину та продукти харчування. Держава має важелі впливу на формування дохідної частини широких верств населення, регулювання системи цін на сільськогосподарську продукцію через держзамовлення, закупівлю продовольства за державні кошти (Bieliaieva et al., 2021).

Наразі український аграрний сектор має сприятливі передумови для розвитку, тож держава може використати його як локомотив для відновлення всієї економіки після «коронакризи». Разом зі зростаючими обсягами виробництва валової продукції зростає обсяг і надходжень до бюджетів усіх рівнів. Так, зокрема вартість валової продукції сільськогосподарського виробництва впродовж 2020 року склала 388 млрд грн, а надходження податків та зборів від підприємств АПК склали понад 50 млрд грн.

У березні 2020 року Верховна Рада прийняла Закон № 552–ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення». Це довгоочікуваний крок у лібералізації українського ринку сільськогосподарських земель, який довгий час обговорювалося серед експертів в аграрній галузі та в бізнес-співтоваристві. Торік аграрна галузь дістала багато важливих змін у законодавстві, яке регулює аграрну діяльність. Найбільш знаковою подією стало запровадження ринку землі. Його ключові положення відповідають вимогам та інтересам середніх і малих аграріїв, які обробляють до 80 % с/г земель в Україні.

Одними з основних положень ринку землі є те, що: з липня 2021 ринок землі починає функціонувати тільки для фізичних осіб із обмеженням до 100 га в одні руки; юридичні особи допускаються на ринок з 2024 року з

обмеженням у разі покупки землі в 10 тис га. Власниками землі можуть бути виключно українці; іноземці отримують право купувати сільськогосподарські землі, якщо таке рішення буде прийнято на всеукраїнському референдумі. Ще однією важливою подією для аграрної галузі України стало прийняття Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію», який набрав чинності в 2020 році.

До прийняття нового закону сільськогосподарські підприємства як юридичні особи не могли продавати свою продукцію кооперативу. У той час як у розвинених країнах, навпаки: кооператив є сильним торговим плечем для виробників. Вони продають йому свою продукцію за встановленою ними ж ціною, а він реалізує її вже від свого імені. Таке право тепер мають і українські сільгоспвиробники. Це означає, що вони можуть формувати великий лот продукції – овочів, фруктів, зерна – та продавати однією партією. Отже, можна відкривати нові ринки, адже покупцеві вигідно мати справу з одним представником, яким буде кооператив, а не з десятками дрібних. До речі, якби подібні умови в Україні існували раніше, то овочівники під час весняного локдауну у 2020 році не були б змушені викидати свою продукцію через закриті ринки, а мали б більше шансів переорієнтуватися на інші канали збуту продукції, – ті ж супермаркети, наприклад.

Верховною радою був прийнятий Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ставки податку на додану вартість з операцій з постачання певних видів сільськогосподарської продукції» від 17.12.2020 за № 1115–ІХ у другому читанні, яким знижується ставка ПДВ на деякі види сільськогосподарської продукції з 20 % до 14 %. Даний закон

вигідний як аграріям, так і економіці. У аграріїв завдяки зменшенню ставок ПДВ буде залишатися більше оборотних коштів, що особливо важливо в період посівної, коли потрібно закупити багато насіння, добрив, засобів захисту рослин. Що стосується економіки загалом, то такий крок веде до детінізації агросектора. Він робить менш привабливими різні незаконні заходи в разі реалізації нелегального зерна – так звані «скручування», на яких держава щорічно втрачає десятки мільярдів гривень (Закон України № 1115–IX, 2020).

Відбулися зміни, які передбачають виділення коштів із бюджету на напрямки агросектора, на які раніше не виділялися. Так, у 2020 році аграрії Півдня, особливо Одеської області, постраждали від посухи. В Бессарабії загинуло до 90 % врожаю озимих. Сільгоспвиробникам необхідна була фінансова допомога. Але за тодішнім законодавством неможливо було надати кошти з бюджету на безповоротній основі. Зараз у Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» внесені зміни. Завдяки цьому вперше в держбюджеті передбачено видатки на допомогу сільгоспвиробникам і с/г кооперативам, які втратили свій урожай в результаті надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Також до всіх програм державної підтримки будуть включатися як реципієнти сільськогосподарські кооперативи. Крім того, передбачаються кошти на розвиток агрострахування (Закон України № 985–IX, 2020).

Разом із тим, крім прийнятих законів, які будуть діяти на розвиток агросектору, спільними зусиллями аграрії домоглися скасування або недопущення ряду ініціатив, які відверто

шкодили агросектора та погрожували їм великими збитками. Скасовано так звані «соєві правки» – зміни до Податкового кодексу України, якими аграріям скасовувалося відшкодування ПДВ у разі експорту сої та ріпаку. Через це малі та середні агровиробники опинилися в невідповідному становищі та змушені були продавати свою продукцію за зниженими цінами, від чого мали великі збитки. За скасування цих дискримінаційних поправок сільгоспвиробники боролися два роки й нарешті в 2020 році їх було скасовано.

Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі хотіла ввести квотування імпорту добрив, але під тиском аграріїв це не відбулося, що могло призвести до остаточної монополізації ринку добрив в Україні групою компаній Oshchem і істотного їх подорожчання. Крім того, скасовано отримання дозволу на рух великогабаритної техніки, через тривале їхнє оформлення ускладнювало проведення сільськогосподарських робіт. Спрощено умови отримання ліцензій на паливні склади. Попередні умови вимагали від виробників оформлення документів і значних фінансових витрат.

Окремої уваги потребує цінове регулювання. Мається на увазі використання державних управлінських важелів регулювання цін на основні види матеріально-технічних ресурсів, граничні ціни й енергоносії та економічні санкції за перевищення або стимулювання за зниження рівня цін. До таких слід віднести: розширення застосування лізингу та субсидій для товаровиробників на науково-технічну продукцію, придбання сучасної техніки та мінеральних добрив; встановлення для торгово-посередницьких організацій, сервісних підприємств і організацій АПК граничних

націнок на основні види промислової продукції зі скасуванням передоплати. При цьому рівень прибутковості будь-яких сервісних підприємств в АПК не повинен перевищувати аналогічних показників обслуговуючих сільськогосподарських підприємств.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Отже, маємо всі підстави зробити висновки, що для підтримки вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника в умовах ринкової економіки основою державної аграрної політики має стати розвиток і забезпечення стимулів для ефективного виробництва сільськогосподарської продукції та розвиток сільських територій. На порядок денний виходить і пошук нових ринків збуту сільськогосподарської продукції. Для цього має бути забезпечена підтримка, яка буде виправданою й з позиції державних інтересів, і з позиції виробників і споживачів, оскільки в сучасних умовах розвитку аграрного сектору економіки України, сільського господарства зокрема, питання продовольчої безпеки виходить на перший план, а стратегію розвитку саме сільського господарства пропонується переорієнтувати на самозабезпеченість країни загалом (Strategy, 2014). Також слід враховувати наявність широкого спектру видів державної підтримки сільськогосподарського виробництва, що в перспективі набуває вагомого та раціонального удосконалення нормативно-правової бази в умовах сучасних ринкових трансформацій.

Список використаних джерел

1. Koval V., Sribna Y., Mykolenko O., Vdovenko N. Environmental concept of energy security solutions of local communities based on energy logistics. SGEM–2019. 2019. Vol. 19. P. 283–290. DOI: 10.5593/sgem2019/5.3/S21.036
2. Gechbaia B., Koval V. Entrepreneurial activity in the conditions of implementation of the public private partnership. International Conference on Sustainable Transport System and Maritime Logistics. Batumi Navigation Teaching University, June 24, 2021. P. 91–95.
3. Вдовенко Н. М. Методологізація галузевого державного управління на шляху адаптації економіки до умов та вимог Європейського Союзу. Science Rise. 2015. № 5/3(10). С. 39–45.
4. Вдовенко Н. М., Хижняк Ю. А. Сучасна парадигма регулювання розвитку галузей аграрного сектору в умовах глобального дефіциту продовольства. Science Rise. 2015. № 2/3(7). С. 20–26.
5. Vdovenko N. M., Nakonechna K. V., Pavlenko M. M. Methodical component of the performance of state support producers mechanism. Науковий вісник Полісся. 2017. № 4(12). Ч. 1. С. 22–27. DOI: 10.25140/2410-9576-2017-1-4(12)-22-27
6. Охріменко І. В., Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гнатенко І. А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. Економіка та держава. 2021. № 8. С. 4–9. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.8.4
7. Bieliaieva N., Sova O., Bobrov Y., Antypenko N. Managerial aspects of the agrarian enterprises financial support. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science. 2021. Vol. 915. 012012. <http://dx.doi.org/10.1088/1755-1315/915/1/012012>
8. Вдовенко Н. М., Богач Л. В. Зміни у глобальних тенденціях формування біологічних активів та сільськогосподарської продукції. Науковий Вісник Полісся. 2016. № 4(8). С. 162–167.
9. Довжик О. О. Державна регулятивна аграрна політика в контексті світового досвіду. Економіка і суспільство. 2016. № 2. С. 97–102.

10. Вдовенко Н. М., Сокол Л. М. Макроекономічна оцінка аграрного сектору економіки України за умов інтеграційних процесів. Науковий Вісник Полісся. 2016. № 3(7). С. 22–28.
11. Кваша С. М., Власов В. І., Кривенко Н. В. Експорт та імпорт продукції аграрного сектору України: стан та тенденції; за ред. С. М. Кваші. Київ: ННЦ «ІАЕ». 2013. 80 с.
12. Панухник О. В. Державна підтримка суб'єктів аграрної сфери. Актуальні проблеми інноваційної економіки. 2017. № 1. С. 5–10.
13. Халатур С. М. Інституціональні детермінанти формування стратегії економічного розвитку сільського господарства України. Бізнес Інформ. 2017. № 5. С. 119–123.
14. Україна стала другим у світі експортером зерна. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3176429-ukraina-stala-drugim-u-sviti-eksporterom-zerna.html>
15. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
16. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення: Закон України № 552–ІХ від 31.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20#Text>
17. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ставки податку на додану вартість з операцій з постачання певних видів сільськогосподарської продукції: Закон України № 1115–ІХ від 17.12.2020. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Povidomlennya/211391.html>
18. Про внесення змін до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» та інших Законів України щодо функціонування Державного аграрного реєстру та удосконалення державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції: Закон України № 985–ІХ від 05.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/985-20>
19. Єдина комплексна стратегія та план дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015–2020 роки. URL: <http://minagro.gov.ua/system/files/2015-2020.pdf>

References

1. Koval, V., Sribna, Y., Mykolenko, O., & Vdovenko, N. (2019). Environmental concept of energy security solutions of local communities based on energy logistics. SGEM–2019, 19, 283–290. <http://dx.doi.org/10.5593/sgem2019/5.3/S21.036>
2. Gechbaia, B., & Koval, V. (2021). Entrepreneurial activity in the conditions of implementation of the public private partnership. Proceeding of the International Conference on Sustainable Transport System and Maritime Logistics. Batumi Navigation Teaching University.
3. Vdovenko, N. M. (2015). Metodolohizatsiia haluzevoho derzhavnoho upravlinnia na shliakhu adaptatsii ekonomiky do umov ta vy-moh Yevropeiskoho Soiuzu [Methodology of sectoral public administration on the way of adaptation of the economy to the conditions and requirements of the European Union]. Science Rise, 5/3(10), 39–45.
4. Vdovenko, N. M., & Khyzhnyak, Yu. A. (2015). Suchasna paradyhma rehuliuвання rozvytku haluzei ahrarnoho sektoru v umovakh hlobal-noho defitsytu prodovolstva [The modern paradigm of regulating the development of agricultural sectors in the context of global food shortages]. Science Rise, 2/3(7), 20–26.
5. Vdovenko, N. M., Nakonechna, K. V., & Pavlenko, M. M. (2017). Methodical component of the performance of state support producers' mechanism. Scientific bulletin of Polissia, 4(12)/1, 22–27. [http://dx.doi.org/10.25140/2410-9576-2017-1-4\(12\)-22-27](http://dx.doi.org/10.25140/2410-9576-2017-1-4(12)-22-27)
6. Okhrimenko, I. V., Vdovenko, N. M., Ovcharenko, Ye. I., & Hnatenko, I. A. (2021). Innovatsii v systemi stratehichnoho upravlinnia bezpekoiu natsionalnoi ekonomiky v umovakh ryzkyiv ta nevyznachenosti hlobalizatsii [Innovations in the system of strategic security management of the national economy in the conditions of risks and uncertainty of globalization]. Ekonomika ta derzhava, 8, 4–9. <http://dx.doi.org/10.32702/2306-6806.2021.8.4>

7. Bieliaieva, N., Sova, O., Bobrov, Y., & Antypenko, N. (2021). Managerial aspects of the agrarian enterprises financial support. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, 915(1), 012012. <http://dx.doi.org/10.1088/1755-1315/915/1/012012>
8. Vdovenko, N. M., & Bohach, L. V. (2016). Zminy u hlobalnykh tendentsiakh formuvannia biolohichnykh aktyviv ta silskohospodarskoi produktsii [Changes in global trends in the formation of biological assets and agricultural products]. Scientific bulletin of Polissia, 4(8), 162–167.
9. Dovzhyk, O. O. (2016). Derzhavna rehuliatyvnna ahrarna polityka v konteksti svitovoho dosvidu [State regulatory agricultural policy in the context of world experience.]. Economy and society, 2, 97–102.
10. Vdovenko, N. M., & Sokol, L. M. (2016). Makroekonomichna otsinka ahrarnoho sektoru ekonomiky Ukrainy za umov intehtratsiinykh protsesiv [Macroeconomic assessment of the agricultural sector of Ukraine's economy in terms of integration processes]. Scientific bulletin of Polissia, 3(7), 22–28.
11. Kvasha, S. M., Vlasov, V. I., & Kryvenko, N. V. (2013). Eksport ta import produktsii ahrarnoho sektoru Ukrainy: stan ta tendentsii [Exports and imports of agricultural products of Ukraine: status and trends]. Edited by S. M. Kvasha. Kyiv: National Research Center Institute of Agrarian Economics.
12. Panukhnyk, O. V. (2017). Derzhavna pidtrymka subiektiv ahrarnoi sfery [State support of agricultural entities]. Actual problems of innovation economy, 1, 5–10.
13. Khalatur, S. M. (2017). Instytutsionalni determinanty formuvannia stratehii ekonomichnoho rozvytku silskoho hospodarstva Ukrainy [Institutional determinants of the formation of the strategy of economic development of agriculture of Ukraine]. Business Inform, 5, 119–123.
14. Ukraine became the world's second largest exporter of grain. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3176429-ukraina-stala-drugim-u-sviti-eksporтером-zerna.html>
15. The State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/>
16. On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning the Conditions of Circulation of Agricultural Lands: Law of Ukraine No 552–IX. (2020). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20#Text>
17. On Amendments to the Tax Code of Ukraine Concerning the Value Added Tax Rate in the Taxation of Transactions for the Supply of Certain Types of Agricultural Products: Law of Ukraine No 1115–IX. (2021). Retrieved from <https://www.rada.gov.ua/news/Povidomlen-nya/211391.html>
18. On Modification of some laws of Ukraine concerning functioning of the State agrarian register and improvement of the state support of producers of agricultural products: Law of Ukraine No 985–IX. (2020). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/985-20>
19. The only comprehensive strategy and action plan for the development of agriculture and rural areas in Ukraine for 2015–2020. (2014). Retrieved from <http://minagro.gov.ua/system/files/2015-2020.pdf>

O. P. Mysnyk (2021). DIRECTIONS OF UKRAINIAN AGRO-INDUSTRIAL COMPLEX DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF NEW ECONOMIC CHALLENGES.

BIOECONOMY AND AGRARIAN BUSINESS, 12(3-4): 79-89.

<https://doi.org/10.31548/bioeconomy2021.03-04.079>

Abstract. The article proves that at the current stage of development of the market economy of the state and strengthening of its food security the effective development of the agricultural sector plays an extremely important role. Approaches are substantiated that fierce competition in world

food markets, formed under the influence of globalization processes, encourages the search for new ways to develop the agricultural sector to produce quality and competitive products.

The basic principles of modern globalization processes are revealed, which encourage the development of new approaches to the organization of production in the agricultural sector and the formation of supply for its products, as well as give a powerful impetus to the development of Ukrainian agricultural producers and enter world food markets. Emphasis is placed on the fact that it is unlikely and impossible to ignore sectoral features, specifics of public policy and external food and financial challenges that determine the originality of economic development of the agricultural sector of each region of Ukraine. It is established that under such conditions the improvement of existing and development of new methods and mechanisms of its stimulation on the basis of available resource and human potentials, taking into account the specifics of agricultural production and modern economic environment, becomes especially important. At the same time, it was concluded that the agricultural sector of the economy belongs to the life-sustaining systems of society, forming its food resource, the state of which determines national, economic and food security, especially after the World Health Organization announced the spread of COVID19, as well as the critical loss of effective demand as a result of forced downtime, situational reorientation of financial priorities from the fight against corona virus, its spread to overcome the consequences.

This article emphasizes the role of the agricultural sector of the economy to ensure the growth of economic competitiveness, rural development. The structure of exports of the agro-industrial complex of Ukraine is given. The need to increase investment in order to ensure a stable pace of production in the agro-industrial complex of Ukraine was emphasized. Risks and negative factors that hinder the further development of the agricultural sector have been identified. The importance of state support for agriculture is emphasized. Prospects for the development and growth of the main types of products are determined. The main directions of reforming the agro-industrial complex of Ukraine to find new markets are presented.

Keywords: *agricultural sector of the economy; branch; market; state support; country territories; agricultural policy; food security*
